

Tiiu Sizova
Keskkonnaamet
Viru Regioon

Cc Maavalla koda, Maausuliste Viru koda,
Siseministeriumi usuasjade osakond,
EVT põlisrahvaste sihtasutus

Teie: 30.12.2010 nr V 15-2/48682-2
Meie: 10.03.2010

Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu muutmine

Täname Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu parandusettepanekute kommentaaride eest.

Kahjuks ei olnud meil võimalik osaleda 21.12.2010. a avalikul arutelul, kus arutati Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu parandusettepanekuid. Kohal viibinute sõnul meie ettepanekute sisulist arutelu ei toiminud ning IUCNi looduslike pühapaikade haldmise juhendi rakendamist ei arutatud.

Tuginete oma kirjas esitatud kommentaarides väitele, et Ebavere maastikukaitsealal ei ole võimalik ajaloolise loodusliku pühapaigaga seotud kultuuripärandit kaitsta, kuna looduskaitseeaduse (edaspidi LKS) § 28 ei nimeta maastikukaitseala kaitse-eesmärgina kultuuripärandi kaitset.

Selline tõlgendus ei ole kooskõlas Eesti Vabariigi nimel Keskkonnaministeriumi poolt heaks kiidetud IUCNi juhendiga Sacred Natural Sites: Guidelines for Protected Area Managers. Juhendiga liitunud riigid on nõustunud seisukohaga, et looduslike pühapaikadega seotud kultuuripärandit tuleb kaitsta kõikidel looduskaitsealade liikidel, k.a maastikukaitsealadel. Samuti on Eesti Vabariik juhendit heaks kiites nõustunud, et looduskaitsealadel asuvate looduslike pühapaikade materiaalse ja vaimse kultuuripärandi kaitset tagavad sätted tuleb viia nende haldamist korraldavatesse dokumentidesse, k.a kaitse-eeskirjadesse; konkreetsel juhul Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja.

Teie esitatud tõlgendus on vastuolus LKS § 10 lõike 1-ga, mille kohaselt on Eesti Vabariigi Valitsusel õigus oma määrusega kehtestada kultuuripärandi kaitse nõuded ka LKS § 28 alusel kaitstavatel looduskaitsealadel. Vabariigi valitsus on kehtestanud oma määrusega kultuuripärandi kaitsmise nõude näiteks Oru pargi maastikukaitseala kaitse-eeskirjaga (22.07.2010 määrus nr 100). Samuti on võimalik Vabariigi valitsuse määrusega kehtestada Ebavere kaitseala kaitse-eeskiri, mis tagab seal asuva ajaloolise loodusliku pühapaiga kultuuripärandi kaitsmise.

Eelnevast tulenevalt järeldame, et puuduvad õiguslikud takistused Ebavere kaitseala kaitse-eeskirjaga kultuuripärandi kaitsmise sätestamiseks ning teie vastuväited selles osas on põhjendamatud.

Väidate oma vastuses, et kuna väärtuslikum osa hiiemetsast kuulub Ebavere maastikukaitseala sihtkaitsevööndisse, on kavandatava kaitsekorraga tagatud nii loodusväärtuste kaitse kui ka hiiemetsa säilimine. Kahjuks ei pea Teie väide paika. Oleme juba varasemates kirjades Keskkonnaametile osundanud (13.02.2009, 21.05.2010, 20.12.2010), et Ebavere maastikukaitseala sihtkaitsevööndis on teostatud spordiradade laiendamiseks ja ehitamiseks raietöid, buldooseriga on radade kohal muudetud pinnavormi (s.h süvendatud looduslikku pinnast) ja teisaldatud rändrahned, radadele on ladustatud sadu kuupmeetrid hakkepuidust jäätmeid ning ehitatud tänavalaternatega elektriliinid. Radade ehitamine ning aastaringne spordiüritusteks kasutamine ning hooldamine on juba hävitanud suurema osa kaitstavaid taimi ning ohustab neid ka edaspidi.

Esitate kirjas väite: „Samuti tuleb arvestada, et Ebavere maastikukaitseala asub Ebavere külas (154 elanikku) ning vahetus läheduses asub Vao küla (412 elanikku) ja Väike-Maarja alevik (1912 elanikku). Kaitsealale on rajatud liikumisrajad ning ala on ümbruskonna inimeste seas intensiivselt külastatav.”

Olete jätnud täpsustamata, et sihtkaitsevööndis seni Keskkonnaameti poolt aktsepteeritud spordiradade ehitamine ning kasutamine väljaspoolt piirkonda saabuvate inimeste spordivõistlusteks on oluliselt vähendanud kohalike inimeste võimalusi talvisel ajal Ebavere mäel jalutada, puhata ning usutalitusi täita. Pühapaigas asuvatele ajaloolistele metsaradadele ehitatud sporditeede kasutamine sportijate ning rajahooldusmasinate poolt mitte üksnes ei takista tavapäraselt jalgsi liiklevaid inimesi, vaid ohustab ka nende tervist ja elu.

Jätate tähelepanuta, et Ebavere mägi pole piirkonnas ainus talispordi harrastamise koht. Lääne-Virumaal leidub juba mitmeid traditsioonilisi suusaspordikeskusi, neist mitmed ka mägise pinnavormiga, näiteks Mõedakul, Neerutis, Rakveres, Jänedal, Tapal ja Tamsalus. Samuti on jäänud seni arendamata Väike-Maarja vallas asuvad teised sportimiseks ja muuks aktiivseks puhkuseks sobivad alad, mis asuvad looduslikult ja kultuuriliselt vähem väärtuslikes piirkondades.

Seega ei ole põhjendatud teie seisukoht, mille kohaselt Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskiri peab tagama võimaluse sihtkaitsevööndis spordiradade kasutamiseks ja hooldamiseks.

Oleme jätkuvalt seisukohal, et Keskkonnaameti poolt ette valmistatud Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu rakendamine selle praeguses redaktsioonis ei taga piisavat kaitset seal asuvatele loodusväärtustele, põhjustab pühapaigaga seotud kultuuripärandi kahjustamist ning sätestab seadusevastaselt ajalooliste loodusliku tavade järgimise seadusevastase takistamise.

Juhime veelkord tähelepanu, et teadaolevalt võeti Ebavere mägi 1959. aastal looduskaitse alla eeskätt selle kultuuriloolise väärtuse tõttu - tegemist on ajaloolise loodusliku pühapaigaga. Tollal valitsev võõrideoloogia ei soosinud usulistel põhjustel püha mäe tegeliku kaitse-eesmärgi sätestamist ning seetõttu sätestati ametlikult üksnes mäe loodusväärtused.

Leiame, et Keskkonnaametil kui Eesti riigiasutusel ei ole kohane tõlgendada seadusakte kitsendavalt ja valikuliselt, eirata Eesti Vabariigi poolt heaks kiidetud pühapaikade haldamise juhendit ning luua seega tingimused looduskaitsealal asuva ajaloolise pühapaiga loodus- ja kultuuripärandi kahjustamiseks ning kodanike põhiõiguste hulka kuuluva usuvabaduse rikkumiseks.

Kuna teie vastuargumendid meie 20.12.2010. a kirjas esitatud ettepanekutele ei ole põhjendatud, on Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu menetlemisel jätetud arvestamata oluliste asjaolude ning kolmandate isikute põhjendatud huviga.

Vältimaks haldusmenetluse seaduse § 3, 4 ja 6 sätestatud haldusmenetluse põhimõtete rikkumist isikute põhiõiguste, haldusakti kohasuse, kaalutusõiguse ning uurimispõhimõtete järgimise osas, teeme Keskkonnaametile ettepaneku kaaluda veelkord ning võtta arvesse meie 20.12.2010 esitatud ettepanekud Ebavere maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu osas.

Austusega

Ahto Kaasik
Tartu Ülikooli looduslike pühapaikade keskus